

Milování nepřátel [1959]

Od dětství jsme navyklí dívat se na tuto výzvu k hojnější spravedlnosti jako na radikální požadavek, jemuž v běžném životě těžko můžeme dostát. Tento dojem vznikl především z nesprávného důrazu na mravní stránku příkazu, jako by šlo pouze o jakési mimořádné osvědčení pravých následovníků Kristových na pouti tímto světem. Někomu by se mohlo zdát, že dokonce samo Písmo nás v tom utvrzuje. V souvislosti s výzvou k milování nepřátel čteme (Luk 6,35) výzvu k půjčování, „nic se odtud nenadějíce“, neboť „mnohá odplata“ jest povahy nebeské. Právě pro tuto odplatu máme milovati nepřátele a ty, kteří nás nenávidí (Mat 5,44). A pokud jde ne už o nás a o naši odplatu, ale o samotné nepřátele, pak pomstu máme nechat Pánu; poněkud si přisolíme, když jim budeme dobře činit, neboť tím uhlí řeřavé shrneme na jejich hlavu (Řím 12,19–20). Ale to by bylo nepochopení samotné podstaty věci. Takové „milování“ nepřátel by neznamenal nic jiného než jenom rafinovanější prohloubení nepřátelství, pro něž by již nebylo smíru. Což jsme slepí, že nevidíme praktický smysl onoho příkazu? Nepřátele je třeba milovat nikoli proto, aby se ukázalo, jací jsme pašáci, ale proto, aby nepřátelství bylo zrušeno, zlomeno, odhozeno. Nikoli zdánlivě, ale skutečně. Nejde tedy o žádné smířenectví ani bratříčkování. Při likvidaci nepřátelství je třeba jít hluboko, až na samé kořeny. Proto je požadavek tak radikální: nepřátele je třeba milovat. Nesmíme však čekat na to, až nepřátelé sami přestanou být nepřáteli; první krok musíme učinit sami. Nejde o to, milovat někoho, kdo už nepřítelem není; je třeba milovat právě nepřátele. Milování nepřátel není citový výkon; nejde také v první řadě o nějaké sebezapření. Požadavek milování nepřátel nás zavazuje k programové činnosti, úsilí, práci na tom, aby jedno nepřátelství za druhým bylo likvidováno, aby člověk člověku přestal být nepřítelem. Takové úsilí nejen že nesmí přestávat na nějakém vyjednávání, ale nesmí vyjednáváním vůbec začít. Milování nepřítele je cesta k tomu, aby přestal být nepřítelem. Není jednotného receptu; cesta je pokaždé jiná. Podstata je však vždycky v tom, že je likvidováno nepřátelství, nikoli nepřítel. Skutečná láska se nemůže smířit s trvalým nepřátelstvím, ale chce vybudovat (chce první začít budovat) most tam, kde byla a je propast.

Fragmenty z 2. 1. 1959; zpracováno 9. 6. 1959